

19. september 1969

Sava

LETO IX

Številka 16

Kranj

INDUSTRIJA GUMIJEVIH, USNjenih IN KEMIČNIH IZDELKOV

Nekateri podatki o nelikvidnosti delovnih organizacij v Jugoslaviji

Janko SMOLE — sekretar za finance — o vzrokih nelikvidnosti: »Trije glavni vzroki, ki povzročajo nelikvidnost:

- delovne organizacije določajo svoje obveznosti na podlagi bodočih planiranih rezultatov,
- nepokritih investicij je čedalje več,
- izgube so čedalje večje.« (Ljubljanski dnevnik, 5/9-1969)

V članku Kaj je likvidnost oz. nelikvidnost smo poskušali raztolmačiti termin kot tak. Med drugim je bilo napisano, da so vzroki nelikvidnosti objektivne in subjektivne prirode, ki so bili v nadaljevanju opisani.

Detajl iz DE cevarna

V tem sestavku pa bi se zadržali pretežno na objektivnih vzrokih nelikvidnosti jugoslovanskega gospodarstva in bi zato navedli tudi nekatere statistično ekonomske podatke.

Tako bi problematiko vzrokov nelikvidnosti in ukrepov, ki lahko zagotavljajo likvidnost naše delovne organizacije in jugoslovanskega gospodarstva, zaokrožili in upajmo, tudi približali članom našega kolektiva.

Glavni objektivni (zunanji) momenti, ki v gospodarstvu pogojujejo likvidnost oz. nelikvidnost, so: v hitrosti gospodarskega razvoja in možnosti akumuliranja, v denarno kreditni politiki, zaradi zunanje trgovske deficita, zaradi izgub v delovnih organizacijah, zaradi neodgovarjajoče vloge bank in kreditne politike, itd. Vse to vpliva, da delovne organizacije kljub dobremu poslovanju (vendar samo z vidika fakturirane realizacije) niso več, oz. so vedno manj plačilno sposobne (princip vnovčene realizacije), manjka jim likvidnih sredstev za tekoča plačila pri nabavi reprodukcijskega materiala, za realizacijo politike razširjene reprodukcije, ne morejo tekoče zadovoljevati zakonskih obvez v pogledu družbenih potreb in podobno. Torej ne gre za pojav, ki bi bil značilen samo za gospodarske organizacije s slabimi poslovnimi rezultati, ki so v izgubi, pač pa je nelikvidnost pojav, ki zlasti ovira delovne organizacije z dobrimi poslovnimi uspehi, oz., ki ovira normalen razvoj gospodarstva v celoti.

Podatki iz zaključnih računov delovnih organizacij za leto 1968 o izgubah v gospodarstvu, o dolžnikih, o sredstvih na žiro računu, kratkoročnih kreditih, o izplačilu minimalnih osebnih dohodkov, o številu organizacij, ki niso mogle zadovoljiti zakonskih obvez, pokažejo, da ima celotno gospodarstvo težave v plačevanju in izvrševanju obvez in da to otežuje normalno poslovanje gospodarskih organizacij v celoti. Izgube delovnih organizacij predstavljajo do konca leta 1968 — 3.783 milijonov dinarjev in od tega je nepokritih — 3.266 milijonov dinarjev. Pri tem pa ni zajet obseg izgub delovnih enot znotraj posameznih delovnih organizacij, ker se te običajno pokriva iz dohodka celotne delovne organizacije.

Iz analitičnih ocen o povečanju razlik v odnosu med osnovnimi in obratnimi sredstvi lahko torej govorimo, da se ta razlika samo še povečuje. S kratkoročnimi krediti se torej omogoča samo promet blaga za 28 % in za zaloge blaga za 23 %.

Povečevanje nelikvidnosti v gospodarskih delovnih organizacijah bistveno vpliva na notranja delitvena razmerja. Likvidna denarna sredstva se predvsem uporabljajo za izplačilo osebnih dohodkov, oz. v delovnih organizacijah, ki so povsem nelikvidne, se mora na osnovi zakonskih določil za izplačilo minimalnih osebnih dohodkov angažirati tudi sredstva družbeno političnih skupnosti (občina, republike). V letu 1967 je bilo takih delovnih organizacij z 89.329 zaposlenimi, v I. polletju 1969 pa 409 delovnih organizacij z 72.042 zaposlenimi.

Drugi del delovnih organizacij je zaradi nelikvidnosti svoje težave glede izplačila osebnih dohodkov kril iz svojih rezervnih skladov (v letošnjem letu 4.779 delovnih organizacij ali 28 % od vseh delovnih organizacij).

Zlasti kritično je to stanje ob izplačilu osebnih dohodkov v juliju tega leta. Za zagotovitev sredstev za osebne dohodke so delovne organizacije poleg lastnih rezervnih skladov koristile tudi druge možnosti — posojila bank, družbeno političnih skupnosti, republiškega sklada skupnih rezerv, zavarovalnih zavodov, poslovnih partnerjev in celo dnevni iztržek. Pa vendar, tudi ta sredstva niso zagotovila izplačila osebnih dohodkov, pa so zato v nekaterih delovnih organizacijah izplačevali manjše osebne dohodke, minimalne osebne dohodke; nekatere pa teh izplačil osebnih dohodkov sploh niso bile v stanju zagotoviti.

Opravičeno se torej med objektivnimi vzroki, ki vplivajo na nelikvidnost gospodarstva, navaja vlogo kreditno monetarne politike oz. vloge bančnega sistema. Kakor je razvidno, banke niso v stanju vplivati na likvidnost, zagotoviti potrebna sredstva za odpravo anomalij v gospodarstvu, umiriti pretirano potrošnjo (investicijsko in splošno) oz. usmerjati utemeljeno razširjeno reprodukcijo — skupaj z delovnimi organizacijami. Nekateri podatki o likvidnosti samih bank kažejo, da so zlasti v zadnjih mesecih likvidna sredstva bank vedno manjša, oz. da se njihova likvidnost vzdržuje na minimalnem nivoju z zmanjšanjem odstotka obveznih rezerv (od 32 % na 30 %).

Z nekoliko več besedami bi se morali zadržati pri kreditno mo-

netarni politiki in njeni vlogi pri likvidnosti oz. nelikvidnosti našega gospodarstva. V letu 1969 je prišlo do precejšnje kreditno-monetarne ekspanzije, ki v drugi polovici leta 1968 pomeni 18 % večje kratkoročne kredite in za 21 % večjo denarno maso.

Celo ob taki konstataciji je povečanje nelikvidnosti nesporno dejstvo. Ekspanzija kratkoročnih kreditov je bila prilagojena pričakovnemu večjemu razvoju oz. dinamiki v gospodarstvu. Ker pa je prišlo do večjega razvoja gospodarstva, kot bi to dovoljevali ukrepi kreditno monetarne politike, je logično prišlo do posledice — gospodarske organizacije niso sposobne izpolnjevati vseh svojih obvez — to pa je začetek in bistvo nelikvidnosti.

Napačno pa bi bilo pričakovati, da se z izrednimi ukrepi kreditno-monetarne politike lahko reši nelikvidnost. Kolikor bi tako poskušali rešiti disproporc med prevelikim razvojem gospodarstva in odrejeno denarno politiko, bi dal samo trenutne rezultate, rušenje proporc na domačem in tujem trgu, povišanje cen itd., pa bi bile trajne. To bi v bistvu pomenilo spreminjanje denarnih disproporc v materialne. Zato je edina rešitev v vskladitvi stopnje rasti gospodarstva s stopnjo, ki jo dovoljuje kreditno monetarna politika; v nasprotnem primeru pa bo stopnja rasti nekontrolirana, povečal se bo disproporc med ponud-

(Konec na 2. strani)

Izlet upokoјencev

Vsakoletni dvodnevni izlet savskih upokoјencev je postal tradicionalen.

Tudi letos, 8. septembra se jih je zbralo nad sto pred obratom II, od koder so se odpeljali z avtobusom v Crikvenico.

Dober teden pred omenjenim ponedeljkom je bilo v pisarni socialnih delavcev sila živahno: prihajali so upokoјenci in upokoјenke, mlajši, pa še nekoliko mlajši, zdravi in manj zdravi, vsi pa razpoloženi, v veselem pričakovanju.

8. septem., potem ko so bile formalnosti opravljene, je zbranim zapel savski oktet, nato pa jih je v imenu podjetja pozdravil namestnik direktorja podjetja inž. Helmut Turzanski. Dejal je, da sedanji kolektiv ni in ne bo pozabil na svoje nekdane sodelavce, na njihovo požrtvovalno delo in na vse, kar so prispevali s svojim delom in z odrekanjem za razvoj tovarne.

Tov. Turzanski je vsem zaželel še mnogo sreče, zdravja in zadovoljstva v življenju, pa tudi srečno pot in prijetno bivanje v Crikvenici.

Za prijetno razpoloženje v našem počitniškem domu v Crikvenici so skrbeli prizadevni delavci našega počitniškega doma, upokoјenec Hafner s svojo harmoniko in fantje savskega okteta.

Takole so se zbrali pred obratom II.

O statutu

DOPOLNJEVANJE STATUTA PODJETJA

Na 3. seji je komisija za samoupravne predpise obravnavala osnutek določil o delovnih enotah podjetja. Zaradi obsežnega gradiva se je večkrat sestala; osnutek vsebuje namreč določila o organizacijskem, družbeno ekonomskem in samoupravnem položaju delovnih enot. Medtem ko določila o organizaciji podjetja vsebujejo nekatere spremembe za delovne enote strokovnih služb in proizvodne delovne enote, pa druga določila opredeljujejo družbeno ekonomski položaj delovnih enot z vidika načina ugotavljanja in delitve njihovega dohodka. V

tej zvezi je predpisana tudi metodologija planiranja in obračunavanja poslovnih delovnih enot z določitvijo mesečnih in drugih periodičnih rokov, do katerih bodo izdelani in predloženi obračuni za posamezne delovne enote. V zvezi z izpolnjevanjem planskih zadolžitvev pa so določeni ukrepi za zagotovitev planske in druge discipline v podjetju.

Določila o samoupravnem položaju podjetja ohranjajo dosedanja strukturo samoupravnih organov delovnih enot, kot so zbori delavcev, sveti delovnih enot in komisije za urejanje delovnih razmerij. Razširjena pa so določila o izvršilnih funkcijah in odgovornostih vodij in drugih delavcev delovnih enot, da bi se še bolj kot dosedaj zagotovila celovitost samoupravne organizacije dela in poslovna uspešnost delovnih enot. Letošnje ustavne in zakonske

spremembe imajo namreč tudi to posebnost, da s stališča samoupravne odgovornosti delavcev določajo organe upravljanja za odločanje in izvršilne organe za izvrševanje samoupravnih odločitev.

V zadnjih tednih je bil izdelan tudi osnutek določil o družbeno ekonomskem položaju delavcev, ki je vsklajen z dopolnitvami in spremembami temeljnega zakona o delovnih razmerjih. Komisija bo skušala o obeh osnutkih in še o posebnem osnutku določil in tolmačenj v zvezi z delitvijo osebnih dohodkov v najkrajšem času sklicati prve javne razprave. V zvezi s statutom podjetja bo moral komisija obravnavati še osnutek določil za zadnje poglavje, ki se nanaša na poslovanje in upravljanje podjetja, upoštevajoč pri tem tudi zakonske spremembe v samoupravni strukturi podjetja.

Ali ste obveščeni?

V razvoju naših družbeno ekonomskih odnosov v gospodarskem, kulturnem in prosvetnem, zdravstvenem in javnem življenju se bolj in bolj postavlja v ospredje vprašanje pravičnega obveščanja državljanov—upraviteljev o vseh najvažnejših ekonomskih in političnih dogajanjih doma in v tujini. Težko pa se človek odloča za predloge, pove svoje mišljenje, uspešno sodeluje, če ni primerno obveščen. Če to dopustimo, se sicer upravljalec zaveda svojih pravic odločanja, vendar mu ne omogočimo nicesar drugega, kot da je del glasovalnega stroja, ki sprejema določene predloge, ne da bi bil v svojem bistvu o njih pričrpan.

Ni torej čudno, da je postalo pravočasno, pravilno in primerno obveščanje spriču vse intenzivnejšega poglobljanja naše socialistične demokracije in prenašanja vedno številnejših in obsežnejših nalog s področja celotnega družbeno ekonomskega in političnega dogajanja na širše množice delovnih ljudi ne samo logična potreba, marveč tudi zakonska nujnost.

Vse to zahteva bistvene in korenite spremembe ne samo v našem družbenem, političnem in gospodarskem dogajanju, marveč tudi znotraj delovnih kolektivov. Če neposredni proizvajalci, ki so postali z izvolitvijo svetov DE resnično tudi upravljalci, ki jih jim je zaupala družba, potem je nujno potrebno vsakomur od njih omogočiti vsestranski vpogled v dogajanje v kolektivu, v problematiko komune, v kateri živi in se razvija delovni kolektiv ter izčrpno seznanja z razvojem našega gospodarstva, z družbenimi in političnimi premiki doma in v svetu.

Kako vse to zagotoviti, če hočemo, da bodo proizvajalci-upravljalci zares zavestno, odgovorno in kvalitetno odločali, to je vprašanje, na katerega so se odgovori deloma že izkristalizirali, v mnogočem pa bo prinesel prave rešitve šele čas.

Ce smo si torej edini, da je treba danes sistem obveščanja v celotnem jugoslovanskem družbenem in politično ekonomskem dogajanju korenito spremeniti, velja to vsekakor tudi za informiranje članov delovnega kolektiva.

V želji, da bi izvedeli mnenje o obveščanju in obveščenosti v Savi, smo pred časom pripravili anketo s 125 vprašanji.

Odgovori so vsekakor zanimivi, zato jih tudi objavljamo v celoti — vam v informacijo, nam pa bo vaše mnenje dragocen napotek pri usmerjanju našega dela.

Za sodelovanje se vsem lepo zahvaljujemo.

JOŽE STULAR

REZULTATI ANKETE O OBVEŠČANJU IN OBVEŠČENOSTI

Vprašanja:

1. Ali redno prebirate informator:

Odgovori: (anketirancev je 270)

a) da 204
b) ne 21
c) občasno 49

2. Delovno mesto:

nDM 6
prDM 18
PDM 55
TDM 22
IDM 7
DIDM 8
MDM 0

3. Kdo poleg vas še bere Savo:

žena oz. mož 137
otroci 75
starši 35
bratje oz. sestre 29
kdo drug; napišite kdo 2
nihče 31

4. Če vam je glasilo všeč, napišite prosim, zakaj (obkrožite lahko več odgovorov)
ker je dovolj pestro 62
ker dosti na široko obvešča 73
ker je dovolj kritično 55
ker je dovolj poljudno 58
kaj drugega; ni mi všeč 29

5. Če vam glasilo ni všeč, nam prosim povejte, zakaj (obkrožite lahko več odgovorov)

ker je premalo kritično 70
ker ima preveč dolgih sestavkov 71
ker ni dovolj poljudno 14
ker je premalo pestro 74
kaj drugega; napišite kaj všeč mi je 63

6. Kaj v Savi najprej preberete: novice iz delovnega kolektiva 96
novice iz občine 2
športne novice 42
novice iz svoje DE 102
kulturne novice 9
objave 24
nimam vedno enakega začetka 55

Česa se vam zdi v Savi preveč, česa premalo in česa dovolj:

1. Novic o delu samoupravnih organov preveč 17
dovolj 128
premalo 122

2. Zapiskov o tehnoloških, proizvodnih in drugih poslovnih vprašanjih preveč 20
dovolj 96
premalo 134

3. Poljudnih, strokovnih, znanstvenih, pravnih in podobnih sestavkov preveč 23
dovolj 128
premalo 100

4. Sestavkov o problemih delavcev v posameznih DE preveč 25
dovolj 69
premalo 135

5. Sestavkov o socialno varstveni in zdravstveni problematiki preveč 16
dovolj 98
premalo 126

8. Sestavkov o delu in rezultatih dela strokovnih in drugih služb preveč 18
dovolj 130
premalo 120

9. Sestavkov o poslovnih rezultatih preveč 19
dovolj 93
premalo 126

10. Sestavkov o delu družbeno-političnih organizacij preveč 25
dovolj 130
premalo 82

11. Spominov iz NOB preveč 22
dovolj 128
premalo 111

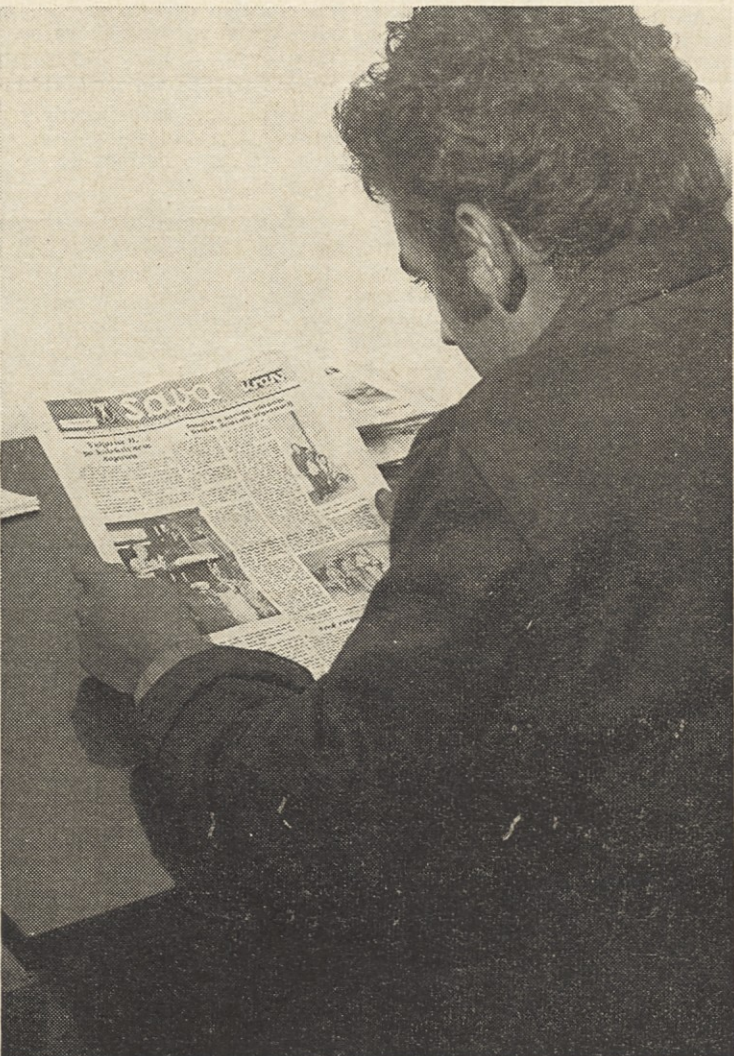
12. Romanov — potopisov in drugih črtic preveč 21
dovolj 120
premalo 129

13. Novic o delu SO Kranj preveč 41
dovolj 138
premalo 93

14. Novic o delu družbeno-političnih organizacij v občini preveč 71
dovolj 127
premalo 77

15. Novic o telesni kulturi, športu in rekreaciji iz Save preveč 81
dovolj 105
premalo 67

16. — in iz občine preveč 22
dovolj 142
premalo 83

Mnogim je naše glasilo edini časopis

6. Novic iz občine in krajevne skupnosti preveč 43
dovolj 99
premalo 55

7. Sestavkov in navodil o varstvu pri delu preveč 25
dovolj 130
premalo 108

17. Novic iz ostalih gumarskih podjetij v SFRJ preveč 9
dovolj 86
premalo 132

18. Kako mislite, da ste obveščeni kot samoupravitelj in član delovnega kolektiva odlično 12
zelo dobro 47
dobro 57
zadovoljivo 101
nezadovoljivo 39

19. Ali ste obveščeni o delu komisij in odborov podjetja da 50
ne 57
včasih 139

20. Kateri časopis ali revijo redno prebirate Glas 102
Ljubljanski dnevnik 227
— dnevno 163
— samo ob nedeljah 64
Delo 145
— dnevno 114
— samo ob nedeljah 31
Tedenska Tribuna (TT) 43
Tovariš 33
Pavliha 18
Naši razgledi 13
Moderna organizacija 9
Mladina 9
Naša obramba 30
Ostale časopise in revije 6
noben časopis oz. revijo 0

21. Ali imate doma televizijo? da 164
ne 106

22. Ali vas vaš predstavnik v DS podjetja obvešča pred sejo o čem bodo razpravljali da 47
ne 66
včasih 157

23. Ali vas vaš predstavnik v DS podjetja obvešča o sklepih, ki so jih sprejeli da 52
ne 58
včasih 160

24. Ali preberete vse kar je na zidnem časopisu da 246
ne 24

25. Ali vam je SAVA na splošno všeč da 252
ne 18

Poškodbe pri delu v prvem polletju 1969

Statistično poročilo o poškodbah pri delu za obdobje od 1.1. 1969 do 30.6. 1969, ki ga je na 7. seji 28.8. 1969 obravnaval DS podjetja, prikazuje število in vrste poškodb, ki so se pripetile v navedenem obdobju. Iz poročila je razvidno, da so poškodbe v relativnem porastu, in to predvsem poškodbe, ki se pripete na poti v službo ali iz službe domov. Teh poškodb je bilo v prvem polletju deset, kar je že skoraj toliko, kot jih je bilo prejšnja leta skozi celo leto. Iz analize poškodb pri delu, katerih je bilo 76, je ugotovljeno, da se je samo 13 poškodb, to je 17 %, pripetilo zaradi tehničnih vzrokov (okvare strojev ali orodja, okvara varnostnih naprav itd.), ostalih 63 poškodb ali 83 % pa se je pripetilo zaradi osebnih vzrokov (nepazljivost, utrujenost, nedisciplinarnost, slaba organizacija dela, slabo vzdrževanje reda na delovnem mestu, neznanje itd.).

Iz naslednje tabele je razvidna primerjava poškodb, ki so nastale v enakih obdobjih v preteklih letih (od leta 1965 dalje), in to: po številu zaposlenih, številu nezdod, izpadlih delovnih dni, izpadlih delovnih dni na nezdodo ter število nezdod na 100 zaposlenih (glej tabelo!).

Delavskemu svetu je bilo v zvezi s poročilom pojasnjeno, da se naloge za urejevanje oz. pospeševanje varstva pri delu urejujejo po letnem programu, ki ga je delavski svet potrdil na eni izmed svojih sej v začetku tega leta.

Ker pa je bilo delavskemu svetu pojasnjeno med drugim tudi to, da je registriranih tudi precej takih poškodb, zaradi katerih delavci iščejo prvo pomoč pri zdrav-

niku šele po nekaj dneh, je bil sprejet sklep, oz. potrjen je bil predlog oddelka za varstvo pri de-

Varnostni inženir, Rudi Nadižavec

lu, da se v obratu II organizira stalna služba prve pomoči, v kateri naj bi bile zaposlene tri medicinske sestre s srednjo izobrazbo. Za opremo prostora prve pomoči z ustreznim inventarjem in instrumenti so bila odobrena finančna sredstva.

RUDI NADIŽAVEC

Delovna enota	Povprečno število zaposlenih	Nezdod pri delu	Izpadli delovni dnevi	Izpadli dnevi zaradi nezdod v letu 1969	Izpadli dnevi na nezdodo	Nezdod na 100 zaposlenih
valjerna	128	2	72	4	36,-	1,5
avtopnevmatikarna	375	24	337	85	14,-	6,5
valopnevmatikarna	269	4	117	151	29,2	1,9
prešani izdelki I	62	3	17	5	5,6	2,8
prešani izdelki II	155	6	69	11,5	3,8	3,8
tehnični izdelki	34	2	18	9,-	2,8	2,8
cevarna	142	2	38	19,-	1,4	1,4
klinsasti jermeni	35	1	19	10,-	3,3	3,3
prevleke valjev	30	1	9	9,-	1,5	1,5
ručne konfekcije	65	1	1	1	1	1
polizdelki pnevmatike	26	4	18	4,5	11,1	11,1
naravno usnje	126	9	223	23,6	7,1	7,1
umetno usnje	68	3	26	4,7	2,7	2,7
sehnika delavnice	148	4	112	28,-	2,7	2,7
energetika	35	1	7	7,-	2,8	2,8
gradbeno mizarske enote	14	2	20	20,-	7,1	7,1
nabavna služba	69	2	17	8,5	2,8	2,8
služba za organizacijo proizvodnje	98	4	41	10,2	4,5	4,5
služba kontrole kakovosti	109	1	2	2,-	0,9	0,9
razvojno tehnološke službe	94	1	7	7,-	1,-	1,-
ostale delovne enote	455	-	-	-	-	-
SKUPAJ	2485	76	1189	364	15,6	5,1
I. polletje 1968	2659	61	1116	229	18,2	5,3
I. polletje 1967	1946	58	710	177	12,2	2,9
I. polletje 1966	1849	52	818	147	15,7	2,8
I. polletje 1965	1727	58	625	174	16,4	2,5

Nekateri podatki o nelikvidnosti

(Nadaljevanje s 1. strani)

bo in povpraševanjem, predvsem pa se bo povečal deficit v trgovinski bilanci.

V kreditnem orisu smo opredelili objektivne vzroke, ki so vplivali na nelikvidnost jugoslovanskega gospodarstva. Rešitev tega problema, z vso paleto ukrepov, ki bodo morali biti

sprejeti, ni stvar trenutne odločitve, temveč stvar temeljite analize, postopnosti v reševanju. Naše podjetje se bo v aktivnost za rešitev tega problema vključevalo s hotenjem po iskanju najboljših rešitev, ki bodo istočasno zagotavljale tudi dogovorjen razvoj našega podjetja.

RADO ROTER

Janez Ponebšek, vodja delovne enote avtopnevmatikarna

Avtopnevmatikarna:

- skupno število delavcev v proizvodnji je 390, od tega
- 23 strokovnih delavcev;
- predvideni obseg proizvodnje za leto 1969 znaša 13.000 ton avtopnevmatike oz. 47,5 tone na dan;

To so osnovni podatki naše največje delovne enote, o kateri skoraj najmanj pišemo.

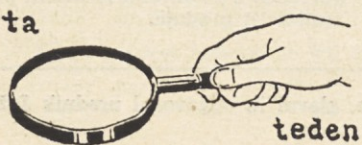
Delovna enota avtopnevmatikarna se je razvila iz skromnih začetkov proizvodnje pnevmatike v sedanjem obratu I leta 1947, zdaj je povečini še v svojih »starih« prostori obrata II, predvidoma naslednjega leta pa se bodo že naselili v novi proizvodni dvorani, ki so jo pričeli graditi letos.

Letos smo o tej gradnji v našem glasilu že nekaj pisali, toda prav premestitev v nove prostore bo gotovo za mnoge izmed nas zanimiva. In o tem sva se pogovarjala z inž. Janezom PONEBŠKOM, vodjem delovne enote avtopnevmatikarna.

1. Tov. Ponebšek, v letošnjem letu so delavci delovne enote avtopnevmatikarna delali v mnogih prostih sobotah. Je bilo to potrebno zaradi povpraševanja po naših izdelkih ali zaradi neizpolnjevanja plana?

Takšno izredno delo v večini prostih sobot letos ni nova stvar. Že prejšnje leto smo delali tako skupaj z delavci tistih delovnih enot, ki so neposredno povezani s proizvodnjo avtopnevmatike. Ker je na tržišču zelo veliko povpraševanje za kvalitetno avtomobilsko pnevmatiko, smo se na predlog službe za organizacijo proizvodnje na zboru vseh članov delovne enote dogovorili za celotno sobotno delo v dveh izmenah. Obsežnejša proizvodnja in s tem več ustvarjenega dohodka nam razen zadostitve potrebam tržišča omogoča hitrejšo izgradnjo in opremo novih prostorov.

2. Ko smo leta 1960 začeli pripravljati avtopnevmatiko v obratu

II, so bili stroji in naprave za to proizvodnjo gotovo sodobni. So bili tehnologija, način izdelave avtoplaščev in strojna oprema v tem času bistveno izpopolnjeni?

Takratna avtopnevmatikarna na Gaštelju je bila sorazmerno sodobna. Kljub temu se je proizvodnja avtomobilskih plaščev in zračnic ves čas od takrat po malem razvijala in strojna oprema prilagajala času in zahtevam. Saj je poznano, da je solidna avtopnevmatika tudi v preteklosti znatno prispevala k poslovnemu uspehu in ugledu našega podjetja. Vedno seveda ni šlo brez napak in kriz, razen tega pa so prostori postajali vedno bolj natrpani. Kljub razdrobljeni lokaciji, že iztrošenih strojev in orodij ter pogosto ob pomanjkanju ustreznih surovin, je našim delavcem in strokovnjakom uspelo že pred začetkom sodelovanja s Semperitom izdelovati zelo dobro pnevmatiko, pri tem pa znatno zmanjšati odpadke.

Veliko prelomnico v naših prizadevanjih vsekakor predstavlja tehnično sodelovanje s Semperitom. Pri več kot enoletnem vztrajnem delu je uspelo v tesnem sodelovanju strokovnih služb in delavcev proizvodnih enot praktično popolnoma uvesti novo tehnologijo. Mnogokrat ni bilo lahko, saj se nova, pa čeprav boljše tehnologija ne da kar enostavno presaditi v drugačno okolje, na drugo strojno opremo in pogosto z drugimi surovinami. Danes že s pridom izkoriščamo prednosti, ki nam jih daje tehnično sodelovanje z renomiranim Semperitom. Seveda pa bomo lahko mnogo temeljiteje izkoristili vse možnosti, ki nam jih daje ta kooperacija, šele v novih prostorih avtopnevmatikarne z vso potrebno dodatno opremo.

3. Ob preselitvi v nove prostore bo zahtevnost dela večja. Kako se pripravljate na to?

Podrobni izgled nove avtopnevmatikarne je obdelan v elaboratu, ki ga je pripravila služba za vzdr-

ževanje in investicijsko izgradnjo. Upoštevani so bili vsi sodobni dosežki na področju tehnologije pnevmatike, nkrati pa seveda tudi sedanja oprema. Največ pričakujemo od mnogo boljsega razporeda strojev, ki bodo postavljeni v skladu s potekom tehnološkega procesa. S tem se bodo skrajšale nevarne transportne poti. Poskrbljeno bo tudi za obsežnejša mednarodna skladišča (za protektorje, za gumiran kord, za narezan kord, za hlačnice, za surove plašče), saj vemo, da so bili ti prostori vedno najbolj mačehovsko obravnavani. Poleg tega smo se pričeli pripravljati tudi na vrsto drobnarij, kot so: razna stojala, vozčki, orodje in druga drobna oprema, ki pa lahko pogosto bistveno vplivajo na kvaliteto delo. V kratkem se bomo pričeli pripravljati tudi na samo selitev, zlasti zato, ker bomo dosledno upoštevali princip, da med selitvijo ne smemo zmanjšati količine proizvedenih izdelkov. Upajmo, da nas pri izpolnjevanju rokovnika presentive ne bodo ovirali prekoračeni terminski roki tistih, ki gradijo stavbo, in tistih, ki nabavljajo strojno opremo.

4. Ali se bo količina proizvodnje in njena vrednost kaj bistveno povečala v novi avtopnevmatikarni? Ali se bo tudi število delavcev povečalo skladno s tem; ali bo proizvodnja višja na račun avtomatizacije in boljše organizacije?

V novi avtopnevmatikarni se bo proizvodnja predvidoma povečala za približno 60 % glede na sedanji obseg. Število delavcev ne bo bistveno večje, morda največ 20 %. Produktivnost se bo povečala predvsem na račun boljše razporeditve strojev, krajših transportnih poti, sodobnejše opreme, razen tega pa bomo naše delo tudi nekoliko reorganizirali.

5. Po nekaterih znakih sodeč se je v zadnjem času občutno izboljšalo sodelovanje strokovnih služb in proizvodnih delovnih enot. Je to res? Kaj je pripomoglo k temu?

V zadnjih nekaj letih se je sodelovanje med posameznimi službami in proizvodnimi enotami izredno izboljšalo. Vzrok za to je na obeh straneh: večina sodelavcev opravlja svoje delo hitreje in zanesljivejš, predvsem pa s precejšnjo mero odgovornosti. Seveda pa si ne smemo delati kakršnihkoli utvar, notranje rezerve na tem področju še zdaleč niso izčrpane! Mnogo bo potrebno še potrpljenja in medsebojnega razumevanja, zlasti pa točnega izpolnjevanja delovnih nalog. Vsaj za področje avtopnevmatike lahko trdimo, da imamo vzpostavljeno že dokaj zanesljivo in učinkovito sodelovanje strokovnih delavcev službe za organizacijo proizvodnje, razvojne skupine za pnevmatiko, službe kontrole kakovosti, vzdrževalcev in delovne enote polizdelkov.

Nikakor ne morem mimo drugih težav, ki smo jih imeli in jih še imamo letos. Večkrat so bile dobavljene nekatere surovine, ali pa smo morali proizvodnjo ustaviti zaradi prepozne dobave. To velja v prvi vrsti za kord. Odpadek korda je porasel skoraj za 100 % v primerjavi z letom 1968.

Vse to nam povzroča v proizvodnji velike težave in le z izrednimi naporami nam uspeva obdržati kvaliteto naših izdelkov.

Izpolnjevanje operativnih planov in kvalitetno delo zelo ovirajo tudi nenadne in pogoste zahteve prodajne službe za menjavo že dogovorjenega operativnega plana. Večkrat občutimo nekoordinirano delo med domačo prodajo, izvozom in marketingom. Pričakujemo, da bodo sodelavci tudi v teh službah, čeprav imajo verjetno tudi oni mnogo objektivnih težav, spremenili način sodelovanja s proizvodnimi enotami, kar bi bistveno vplivalo na nadaljnje izboljšanje kvalitete naših izdelkov in uspešnejše izpolnjevanje proizvodnih programov.

J. Š.

Srednjeročni plan razvoja podjetja za dobo 1971 do 1975

Zakon o pripravah za družbeni plan za razvoj Jugoslavije obvezuje delovne organizacije in družbeno politične skupnosti, da morajo v svojih razvojnih načrtih izkazati elemente svojega razvoja od 1971. do 1975. leta.

Ta zakon obvezuje vse naše strokovne službe, da za podjetje pripravijo kompleten predlog srednjeročnega plana in ga predložijo delovnemu kolektivu v razpravo in nato delavskemu svetu v potrditev.

Prvi osnutek srednjeročnega plana je bil napravljen in predlo-

žen strokovnemu svetu, ki je o njem razpravljal dne 15. 9. 1969, nakar bo po eventualnih popravkih razpravljal o njem kolektiv in nato sprejel delavski svet podjetja.

Iz navedenega osnutka navajamo naslednje:

1. Razvoj podjetja od 1966 do 1970:

Proizvodnja v tem obdobju raste po povprečni stopnji 12,8 % letno, za posamezne skupine izdelkov je bila oz. predvidevamo, da bo proizvodnja takale:

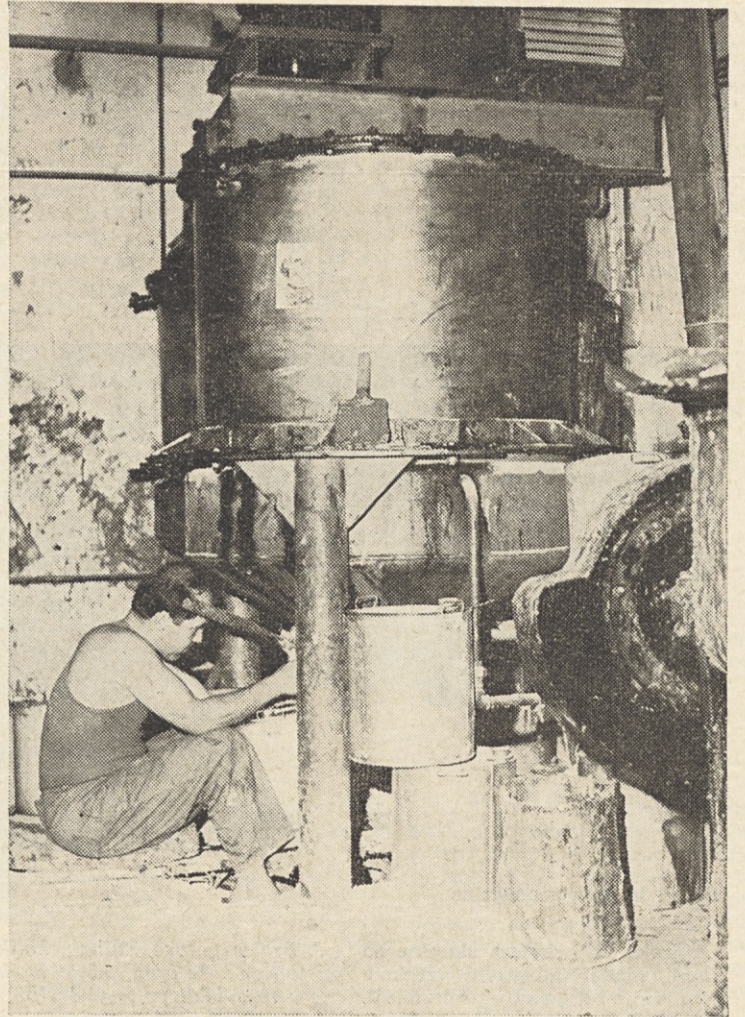
Skupina izdelkov

	Enota mere	1966	1967	1968	ocena 1969	plan 1970
pnevmatika	ton	9.456	11.126	13.336	14.975	15.692
drugi gum. izdelki	ton	3.555	3.364	3.297	4.147	5.268
umetno usnje	1000/m ²	758	1.037	1.500	1.820	2.100
naravno usnje	1000/m ²	325	396	365	386	390
čevlji. pom. sredstva	ton	185	171	198	194	220
SKUPAJ (v N din 000)		21.536	229.884	267.480	290.881	326.578

Porast proizvodnje v zadnjih petih letih ni bil dosežen z intenziviranjem dela, pač pa v glavnem s tehničnimi, tehnološkimi in organizacijskimi posegi. Pomemben

dejavnik za dosežene uspehe predstavlja tudi izboljšana kadrovska struktura in politika izobraževanja, kar je razvidno iz naslednje primerjave:

Struktura	leto 1966	leto 1969
V. S.	3,70	5,8
S. S.	7,2	7,8
N. S.	7,8	7,6
V. Kv.	2,6	2,0
Pk in Nk	59,7	53,9
SKUPAJ	100,0	100,0

Natakanje lepila premazovalnici I.

V tem obdobju je bilo predvideno, da bomo v celoti opustili proizvodnjo v starem obratu in jo preselili v nove prostore v obratu II. Predvideno je bilo, da bomo zgradili celotno novo pnevmatikarno z visokim delom in s tem omogočili proizvodnjo avtopnevmatike v eni stavbi, kjer bi bilo možno uvesti kontinuiran tehnološki proces od mešanja zmesi, izdelave polizdelkov do dokončne izdelave avtomobilskih plaščev. Zaradi pomanjkanja sredstev ta program ne bo v celoti izvršen do konca leta 1970, ampak se bo podaljšal do konca leta 1971.

2. Predvideni razvoj podjetja za dobo 1971 do 1975

Gumarska industrija SFRJ se je v celnem povojnem obdobju od leta do leta povečevala zaradi vedno večjih potreb, v večji meri kot ostala industrija. Od leta 1956 do 1965 se je proizvodnja gumarske industrije povečala za 15 % letno, medtem ko je znašal porast celotne industrije in rudarstva le 12 % letno.

Za razdobje od 1971 do 1975 predvideva gumarska industrija, da bo znašal letni porast povprečno:

- pri proizvodnji pnevmatike za 18 %,
- proizvodnji tehničnih izdelkov za 3 %.

Prodaja izdelkov v redu, toda . . .

Prodaja! Beseda, omenjena več ali manj na vseh razpravah in poročilih.

Brezkoristno bi bilo razpravljati o pomenu prodaje oz. prodajne službe nasproti prizadevanjem ostalih delovnih enot, saj se vse delo v delovni organizaciji odvija z edinim namenom: čimboljše gospodarjenje in poslovanje.

Kako poteka prodaja v letošnjem letu piše Drago Vidmar, dipl. ekonomist, direktor prodajne službe.

1. Kako poteka prodaja v letošnjem letu?

Realizacija je bila 98 % planskih obveznosti.

Pri notranji strukturi prodaje je bila realizacija na domačem trgu 106 %, v trgovski mreži 81 %, pri izvozu 57 %.

Prodaja na domačem trgu se je kljub preseganju obveznosti nekoliko zmanjšala julija in avgusta, in to zaradi letnih dopustov partnerjev in zaradi manjše lastne proizvodnje.

Podatek 81 % za trgovsko mrežo ni realen, ker je v planu trgovske mreže zajeta prodaja na veliko, ki je pa dejansko ni in se torej planska zadolžitev zmanjša za cca 9 milijonov N din. Če to upoštevamo, je bila dobava blaga prodajalnam realizirana 101 %, medtem ko je bila prodaja preko

prodajal 92 %. Izpad je nastal predvsem zaradi zakasnele otvoritve prodajal v Nišu in Titogradu.

Planiran izvoz za leto 1969 je v vrednosti 1.512.470 dolarjev. Do sedaj izvršeni izvoz ni v skladu s planiranim. Vzroki so v glavnem v povečani ponudbi proizvajalcev na zahodu, kar je predvsem vplivalo na znižanje cen. Poleg tega so se zahodne firme odločile v letošnjem letu pri avtopnevmatiki s tako imenovano politiko »second line«, proizvodnjo, da bi s tem izpodrinile s trga vse uvoznike. Predvideni plan izvoza velopnevmatike bo dosežen, plan naravnega usnja bo visoko presežen, medtem ko bo realizacija izvoza pri avtopnevmatiki in umetnem usnju pod planom. Predvideva se torej, da bo do konca leta realizacija izvoza cca 1.200.000 dolarjev.

2. Kateri izdelki gredo dobro v prodajo, kateri slabše?

Kljub veliki konkurenci in stalno spreminjajočim prodajnim pogojem smo lahko s prodajo vseh izdelkov, ki so v proizvodnem programu letos, zadovoljni.

Tabela nam kaže plan in fakturirano realizacijo od 1. 1. — 31. 8. 1969 po skupinah izdelkov.

Skupine izdelkov	Plan 1. 1.—31. 8.	1. 1.—31. 8. Realizacija	Indeks
1. Pnevmatika	78.893.850	93.710.795	119
2. Profili, konfekcija	5.527.025	6.920.488	125
3. Tehnični izdelki	5.287.625	4.427.983	84
4. Galanterija	991.375	682.277	69
5. Trans. trak, prevleke	9.497.425	7.253.418	76
6. Cevi, plošče	5.501.475	6.059.896	110
7. Klinasti jermeni	3.807.825	3.457.166	91
8. Cevlj. izd., lepila	10.461.850	7.662.831	73
9. Vulkollan	1.363.950	283.082	21
10. Kemični izdelki	2.346.575	2.603.865	111
11. VIST	22.673.525	23.003.400	101
12. Naravno usnje	14.858.550	14.103.691	95
Skupaj domača prodaja	161.211.050	170.168.892	106
Trgovska mreža	28.712.950	23.209.174	81
Izvoz	11.980.675	6.863.442	57
Skupaj	201.904.675	200.241.508	99
Semperit —	2.331.175	484.829 +	21
Skupaj	204.235.850	200.726.337	98

Detajl iz naše prodajalne

Kazalci za nekatere skupine so slabi, vendar je glavni vzrok v tem, da je bil izpad v proizvodnji, oz. prodajna služba ni dobila tistega tehničnega blaga, po katerem je veliko povpraševanje na trgu.

Večji problem pri prodaji pa le predstavljajo vulkolan izdelki. Glavni vzroki so v tem, da še do danes nimamo izdelane tržne analize za vulkolan izdelke, poleg tega pa je kvaliteta izdelkov, namenjenih tekstilni industriji, zelo slaba. Istočasno pa ugotavljamo, da glede na tržne potrebe (analiza trga je v izdelavi) z našim tehnološkim postopkom in strojnim parkom ne bomo mogli zadovoljiti potreb trga.

3. Bralce gotovo zanima, koliko odstotkov naše proizvodnje prodamo v trgovinah po Jugoslaviji?

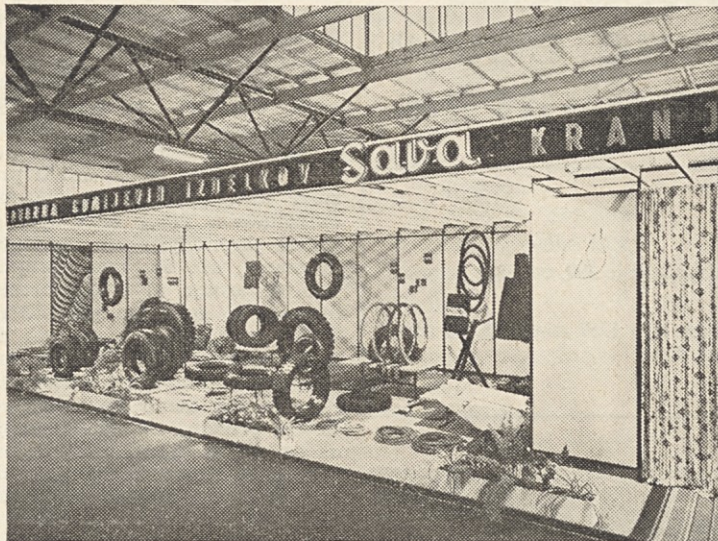
Naša trgovska mreža zajema 13 prodajal. Od celotnega plana neto realizacije za leto 1969 je trgovska mreža zajeta s 13 %. Vendar moramo to obveznost zmanjšati za prvotno predvideno prodajo na veliko.

4. Kaj bi po vašem mnenju bistveno vplivalo na boljšo prodajo; izboljšana kadrovska struktura, analiza trga, splošno gospodarske razmere . . . ?

To so osnovni faktorji, ki bistveno vplivajo na prodajo. Vendar mislim, da gre tu za vprašanje

SAVA na Zagrebškem jesenskem velesejmu

Naše podjetje sodeluje tudi letos na enem izmed svetovno priznanih velesejmov, na jesenskem zagrebškem velesejmu, kjer sodeluje preko 6000 razstavljalcev iz 50 držav.

Letos Sava razstavlja naš asortiment proizvodnje s poudarkom na novostih. Tako prikazujemo novosti s področja vista in čoln iz gumiranega platna.

Poleg reklamnega pomena ima sodelovanje na velesejmu tudi komercialni učinek (že razpravljamo o zaključevanju pogodb za prihodnje leto).

CIRIL HABE

Predsednik sindikalne organizacije Blaž Studen

Srednjeročni plan razvoja podjetja

(Nadaljevanje s 3. strani)

Skupni porast proizvodnje gumijevih izdelkov pa za 14 %.

Predvideva se, da bodo znašale potrebe na domačem trgu v letu 1975:

— pnevmatika 104.000 ton,
— gumijevi tehnični izdelki 40 tisoč ton.

V našem osnutku predloga plana našega podjetja za to obdobje je predvideno, da bo znašal porast proizvodnje povprečno 19 % letno, in to:

pnevmatike 21,5 %, gumarski tehniški izdelki 10,1 %, umetno usnje 15,8 %, kemični izdelki 30 %.

Pri tem se bo povečal v letu 1975 v primerjavi s planom za le-

to 1970 celotni dohodek za 138 %, število zaposlenih pa le za 40 %.

Ker moramo za našo proizvodnjo uvažati cca 60 % vseh surovin, bomo v naslednjih letih primorani še povečati naš izvoz in to na konvertibilno valutno področje. V planu je predvideno, da bo v letu 1975 izvoz naših izdelkov na konvertibilno področje najmanj 10 % celotne proizvodnje.

Naš razvojni program do leta 1975 je izdelan na osnovi tržne analize za posamezne skupine izdelkov. Za doseg predvidenega plana pa bo potrebno realizirati naslednje investicijske načrte:

— izgradnja oz. povečanje kapacitet za avtopnevmatiko (I. faza); ta faza mora biti končana do konca leta 1971;

— II. faza izgradnje avtopnevmatike, ki predvideva skoraj 100 % povečanje proizvodnje, in

Program dela sindikalne organizacije za obravnavo osnutkov samoupravnih aktov podjetja

Sindikalna organizacija je v zadnjem času svojo aktivnost usmerila predvsem na obravnavo osnutkov določil samoupravnih aktov podjetja (statut, pravilniki).

Da bi bilo delovanje organizacije čimbolj aktivno in načrtno, je izdelala plan obravnave navedenih osnutkov, ki je vsklajen s programom dela komisije za samoupravne predpise pri delavskem svetu podjetja. Odbor sindikalne organizacije in izvršni odbor imata nalogo vse osnutke obravnavati in stališča posredovati sindikalnim pododborom v posameznih delovnih enotah.

Stališče zadnje seje odbora in izvršnega odbora sindikata je bilo, da se mora kar največ članov kolektiva vključiti v razpravo, oz. obravnavo osnutkov samoupravnih aktov podjetja. Če bodo razprave javne in dovolj široke, bodo naši predpisi dejanski odraz naših prizadevanj za urejanje samoupravnih odnosov v podjetju, ne samo napisana knjižica, katere vsebino pozna le ozek krog članov kolektiva. Skratka, z akti, ki bodo odraz dejanskega stanja, oz. odnosov, kakršne želimo, bomo sprejeli predpise, ki bodo zagotavljali ustrezne organizacijske in samoupravne odnose, osebno odgovornost in odgovarjajoče osebne dohodke. Dosedanja analiza slabih medsebojnih odnosov, kršitev delovnih dolžnosti, prekinitve dela, neuspešno poslovanje in drugih nepravilnosti je pokazala, da je bilo za to največkrat vzrok nepoznavanje samoupravnih aktov podjetja, organizacijska neurejenost ter neinformiranost članov kolektiva.

Z aktivnim sodelovanjem pri nastajanju določil o naših dolžnostih in pravicah pa lahko dosežemo najboljšo stopnjo razumevanja in se izognemo nepravilnostim, ki se pojavljajo med nami. (Razpored razprav bomo objavili v naslednji številki)

SLAVKO ZALAR

formiranja pravilne prodajne politike za neko obdobje. Prodajna politika v letošnjem letu je bila postavljena bolj na osnovi nekaterih pokazateljev prejšnjih let in izkušenosti oz. predvidevanj posameznikov. To pomeni, da pri postavljanju prodajne politike moramo izdelati program, ki ga moramo upoštevati. Da do danes ni bilo v našem podjetju neke posebne prodajne politike, se kaže v tem, da se moramo danes prilagoditi tržnim spremembam, do katerih je prišlo zaradi vpliva konkurence. Glavni cilj prodajne politike v prihodnjem obdobju je v

tem, da postane naše podjetje kot eden največjih proizvajalcev nosilec prodajne politike, panoge in vpliva na tržne razmere.

5. Upate, da boste plan prodaje, predviden z gospodarskim načrtom za leto 1969, uresničili?

Ne glede na to, da bo problematika do konca leta iz meseca v mesec večja in to predvsem zaradi stalno spreminjajočih tržnih razmer in ker tudi iz proizvodnje ne bomo dobili vsega tistega, kar želimo, moramo plan prodaje realizirati 100 %.

Kolikor bo to uresničeno, bomo imeli v sami prodaji poleg ostalega posebno zadovoljstvo v tem, da bo prodaja le izpolnila postavljene obveznosti. To bo dokaz, da se v prodajni službi dela bolj sistematično in organizirano in da naša služba ni več kokla podjetju, temveč se ji prizna mesto v podjetju, ki ji pripada.

V svojih odgovorih sem se dotaknil le prvega dela naslova »Prodaja izdelkov v redu«, medtem ko bi prihodnjič nadaljeval s »toda...«, ker se to nanaša na plačano realizacijo in ker je tesno povezano z dodatnimi težavami pri realizaciji prodaje.